

Přetrvávají zájezdy na Dukelská bojiště, na vojenské hřbitovy a k velkolepému památníku v Karpatské stráni. Jména padlých jsou tu vyryta do kamene a bronzu. Přijďte i Vy, pokloňte se mrtvým vojákům. Je jich zde mnoho, především z Volyně. Zemřeli na poli cti a slávy.

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

8/96
ročník 6

Rozjímání v dušičkovém období

Ještě k českým hřbitovům na Volyni

Blíží se Dušičky. Každoročně věnujeme zvýšenou pozornost památce našich mrtvých, navštěvujeme hřbitovy, upravujeme hroby. Klademe věnce, květiny, rozsvěčujeme svíčky a v klidu a tichu vzpomínáme. Věřím, že mnohý volynský Čech se v tuto chvíli octne v duchu na Volyni, a vzpomene také na naše mrtvé, kteří spí věčný sen na bývalých českých hřbitovech. Mnozí z nás nevědí, zda hroby našich dědů a otců jsou poznání. Zda je nějaká dobrá lidská duše v místní ukrajinské obci trochu upravuje a udržuje. Někde se tak děje, jinde bohužel ne.

Naše vzpomínky výrazněji ožily před nedávnem, kdy kraj J. Panceř, rodák z Volkova, projevil zájem a iniciativu b. úpravu hřbitova v jeho rodné obci a popsal ji nedávno ve Zpravodaji.

Jeho zpráva vzbudila přece jen určitou pozornost. Někteří naši krajané se rozhodli následovat jeho příkladu. Stalo se tak i u bývalých občanů Nivy Hubinské, rodné obce autora tohoto úvodníku. Při první schůzce v Loděnicích na Moravě jsme s potěšením zjistili, že nás kdysi ryze český hřbitov je přijatelným způsobem udržován i nyní, že není zarostlý, devastovaný, že hroby jsou i zdálky viditelné, na některých jsou zachovány i původní kříže, případně pomníky, nebo i kovové zahrádky. Kelem celého hřbitova je původní živý plot kombinovaný s pletivovým ohrazením. Na tento český hřbitov už navazuje hřbitov ukrajinský. A v tom právě spatřujeme hlavní příčinu poměrně dobrého péče i o náš původní hřbitov.

Avšak nesporně tu sehrály roli i dvě smíšené poločeské rodiny, které nereemigrovaly a poměrně často návštěvy krajanů Koselové a naší rodné obci, která iniciativně a důrazně požadovala vedení obce, ukrajinského holovu, o údržbu hřbitova na důstojné úrovni.

Tyto potěšující informace byly potvrzeny při nedávne navštívení Nivy-Hubinské několika krajanů, především p. Milady Záleskové, roz. Dalkové a doložení fotografickými snímky. Na jednom z nich zachytila též památník, umísťující uprostřed obce, na němž je uveden zlatým písmem text český nápis: Na památku založení Nivy-Hubinské v r. 1872.

I tato skutečnost nás nesmírně potěšila. Jsme vděční neznámým iniciátorům za tako-

výto čin, za snahu o zachování památky na původní českou obec. Dychtivě jsme poslouchali vyprávění o stavu celé, nyní již ukrajinské obce. Nejvíce jsme byli překvapeni, že nejvýstavnější, vesměs cihlové domy, jsou opuštěny a chátrají, zatímco menší rodinné domky, i ty původní, dřevěné, jsou dobře opraveny a udržovány.

Záhy jsme se však vrátili k hlavnímu tématu, ke hřbitovu.

Na mnohé dotazy krajanů dosti zasloučeně odpovídala. Stav hřbitovů, které navštívili nebo kolem nich projížděli, se dosti lišil. Nejvíce byli překvapeni vzorně udržovaným, velkorep. působícím hřbitovem ve Vilhe-movce. Ten prostě vynikal a patří zřejmě k nejlépe udržovaným hřbitovům ve volynských obcích. Neuměl jsem si představit, jak mohli takového úspěchu vilhemovští krajané docílit.

Navštívil jsem proto Vladislava Hyblera, známého volynského redaktora, rodáka z Vilhemovky, abych od něj získal další informace. Z jeho vyprávění jsem se dověděl prakticky všechno o podstatě a podrobnostech tohoto úspěchu. Záhy jsem si samozřejmě vybral, že jsem již před dávnými léty v jedné volynské kronice četl zajímavou zprávu o tomto hřbitově. Vladislav Hybler byl jejím autorem. Dohodil jsem se, že ji nyní v aktuální době otiiskneme, jelikož je nejen zajímavá, nýbrž i poučná a pro postoje a myšlenky volynských Čechů dosti charakteristická.

Češi do její doslovné znění:

Zjara roku 1939 přistoupili vilhemovští občané k akci, která demonstrovala česko-ruské přátelství.

Za první světové války, po Brusilově ofenzivě r. 1916 se fronta ustálila nedaleko za vesnicí, ve které byla přifrontová nemocnice. Na místním hřbitově byli pohřbíváni vojáci, kteří padli na okolních bojištích nebo zemřeli v nemocnici. Vilhemovští jejich hroby každoročně opravovali a na jaře se tu konala smuteční trýzna. V roce 1939 byl hřbitov nově oplocen, na hroby položeny betonové náhroby a uprostřed nich postaven devítimetrový památník. Do jeho základu byla vložena listina s tímto textem:

"Tato pamětní listina se vkládá do památníka, který na obecním hřbitově v r. 1939 postavili občané Vilhemovky, okr. Horochov na Volyni. Památník je věnován památce ruských vojáků a důstojníků, příslušníků armády

generála Brusilova, kteří zde na blízkých bojištích padli smrti chrabřích při obraně své vlasti a v počtu více než jeden tisíc osob jsou tu pohřbeni. Památník je dále věnován občanům této obce, kteří v řadách ruské armády na neznámých bojištích obětovali své životy. Byli to: František Hnízda, Václav Kačírek, Felix Konopka a Josef Švorc. Památník je také věnován zakladatelům této obce a všem občanům, kteří na tomto hřbitově odpočívají.

Cest jejich památce!"

Obec Vilhemovka byla zakoupena občané české národnosti v roce 1900. V roce 1939, kdy je tento pomník stavěn, má obec celkem 55 rodin. Z toho jsou 43 české, 3 polské, 6 německých, 2 ukrajinské a 1 židovská. V době, kdy je tento pomník stavěn, stahují se nad světem mračna nové světové války. Přines mnoho utrpení, vyžádá si mnoho obětí, ale přinese svobodu ujařmeným národům a tedy i Republice Československé, naší drahé, své vlastní. A my se do ní budeme moci konečně vrátit! (Foitek)

Pomník byl odhalen dne 28. srpna 1939 za velké účasti lidí z celého okolí, zástupců organizací, českých novin z Lucka i představitelů okresních úřadů z Horochova.

Tento počín byl oceněn i po druhé světové válce. Volynští Češi, žijící v Orlanovské na Znojenském, podali 10. května 1966 prostřednictvím velvyslance v SSSR v Praze žádost k vládě SSSR, aby jejich hřbitov na Volyni byl zachován jako památka na život Čechů a jako svědectví jejich života a opravdového přátelství k ruskému lidu. Vláda SSSR této žádosti vyhověla a zařídila, aby hřbitov, který byl za války poškozen, byl uveden do původního stavu a uvolnila na jeho opravu peníze ze státní pokladny.

Na obnově se podíleli prací dešní ukrajinskí občané Vilhemovky a zejména rodiny Mindiukova a Sidorukova.

Ko k výše uvedenému fici? Snad jen to, že takovýto příklad péče o mrtvé ruské vojáky v 1. světové válce, ale i o občany žijící z českých obcí na Volyni je výjimečný a obdivuhodný. Iniciativa a odhodlání k tak krásnému lidskému činu vznikla v duších a srdcích dvou volynských intelektuálů a známých redaktorů - Josefa Foitika a Vladislava Hyblera. Těm je nutno dnes vzdát díky a jejich díky připomenout celý volynský veřejnost.

Mělo by se stát obyčejku, abychom se my, ještě žijící, a snad i fyzicky a duševně ještě schopní, pokusili o zlepšení stavu těch volynských hřbitovů, které jsou v žalostném stavu. Za pokus to jistě stojí.

Vladimír Dufek

Konto Český Malín

č. ú.: 3140070207/0100 uveden u Komerční banky a. s., pobočky Zatec.

Vážení krajané,
plníme slib a zveřejňujeme výše uvedené konto. Věříme, že jste naši předchůzi výzvu vzali s pochopením na vědomí a že zahájíme velkorysou celovolyňskou sbírku.

Finanční prostředky, které k tomuto účelu získáte, posíláte na toto konto přímo.

Pripomínáme, že cílem této velké, přímo povsatné akce, je výstavba nového památníku a úprava hřbitova v bývalém Českém Malíně na Volyni.

Věříme v solidaritu našich žijících s těmi, kteří tam navždy zůstali, a měli by spatřit svůj věčný sen v důstojném prostředí.

M. Pánková, V. Dufek

Bělin je v místní škole jako doma, stejně tak školáci Zdaň Chalupníková a Jevgenij Rambovske. Ten je rád. Ze mu novi kamarádi nevěnují jinou péči než Evžen.

Milonice jak na veřejném zasedání obecnost zastupitelstva uvedl jejich starosta, příchodem třinácti nových obyvatel zvýšily svůj počet obyvatel na 333 a poprvé v uplynulých osmi letech zvrátily nepřivýšnou demografickou vývoj. Obec se totiž vrátila vydrážděna a stará, neboť mladí utíkají do města. Přístup nových obyvatel Milonic k jejich novým společenstvím ocenil rovněž přednosta Obřevního úřadu ve Lvěvsku Ing. Pavel Vašíček. "Vstovl naději, že se jejich gesto dobré vůle stane příkladem i výzvou pro ostatní obce okresu. Oficiální setkání se nesto ve velmi příjemné atmosféře a mělo výrazně neformální ráz."

Nadace Člověk v Tísni, která přesídlila Čechů z Kazachstánu do vlasti jejich předků organizuje, letos do ČR pomohla už osmácti rodinám. Do konce roku by k nim mělo přibýt dalších třiatřicet.

Lušob Petrík
redaktor Sv. slova a člen SC'YP

ZPRÁVY Z REGIONŮ

V severomoravském regionu zasedala valná hromada

Valná hromada byla svolána na den 21. září 1996 do Suchdola nad Odrou a v tento den se i uskutečnila. Hlavním cílem bylo posouzení a zhodnocení práce výboru a uskutečnění dvou hlavních akcí. Zprávu předložil ná předseda pan MVDr. Vladimír Samec. Ta konstatovala splnění usnesení z valné hromady z roku 1995. Současná platící základna členů je 223, stále přicházejí noví a nejen Volyňáci ale i přátelé, ale bylo takéž konstatováno, že naše základna stárne a nedará se nábor mladíků. Přinosem se naši práci při aktivní podíl duvírníka výboru, neboť ti jsou nřivými účastníky kontaktu s členskou základnou od Opavy, Ostravy, Křovva, Horního Benešova, Fuleku až po Volyně. Za jejich práci jim patří dík. Poděkování patří také p. Ondračkovi, starostovi obce Suchdola n. Odrou za jeho podporu i osobní účast na všech našich akcích. Valná hromada kladně hodnotila spolupráci výboru s místní školou při zpeřstování našich akcí zpěvem školního mládeže a materiální podporu zemědělského družstva Suchdola n. Odrou.

Jednání valné hromady kladně hodnotilo uspořádání výstavy "Osudy Čechů z Volyně" v místním muzeu v Novém Jičíně. Ohlas vermisáže výstavy a celoměstní pobyt ukazují na zájem občanů o tuto tematiku. Zúčastnilo se kolem 800 občanů. Zájem o tuto výstavu podnětily i články v regionálních tiskách. Tato výstavba splnila své poslání před i v průběhu Celorepubliového sjezdu volyňských Čechů, který se konal 18. května 1996 v Suchdole n. Odrou. Sjezd opětovně potvrdil velký zájem o tato setkávání, která zachcávají vzpomínky nejen v rodinných, ale i přátelských vztazích. Stává se již tradicí, že tato setkání v Suchdole n. Odrou jsou kladně hodnocena a to dík nejen zřadným, ale i všem, kteří se na přípravách těchto zborných setkání podílejí.

Valná hromada potvrdila odhodláni splnit přijaté usnesení pro rok 1997 a plnit podporu životnosti našeho časopisu ZPRAVODAJ a akce, které budou v příštím roce organizovány.

Na jednání valné hromady kladně zaposobilo vyprávění pana Vladimíra Samec z osobní účasti na zájezdu na Ukrajinu do města Rovno a jeho rodné vsíky, jakož i účasti na pietním akcích 53. výročí zmizení obce Český Malín německými fašisty.

Volná hromadou byl podpořen návrh výboru aktivně přispět k výstavbě nového památníku obtem Českého Malína k 55. výročí tragické události.

Do další práce si pejmje zdraví a podporu všech členů naši organizace při uskutečňování usnesení na rok 1997.

V. Seitl

Setkání rodáků

Při příležitosti nadcházejícího padesátého výročí návratu volyňských Čechů do vlasti se konalo dne 14. září 1996 ve **Strojetech na Podbořansku** druhé setkání rodáků ze Sofievky, Vrby a Smolární.

Právě před padesátí lety, na sklónku roku 1946 vrcholily přípravy repatriace a v únoru 1947 se jako jedny z prvních začaly stěhovat rodiny z Vrby, Sofievky a Smolární do CSR.

Návrat volyňských Čechů a jejich život ve vlasti po dobu padesátí let ve zkratce zachytil pan Jiří Máca ve svém velmi pěkném úvodním projevu na našem setkání.

Dr. Jiří Šmolc zavzpomínal ve svém příspěvku na cestu "domů" do Čech v r. 47 a přiblížil tak atmosféru tehdejší doby stěhováním dnešku.

Poté následoval další slavnostní program. Byly předneseny básně Jiřieo Rčbla Volyňského a Jana Pospišila. Společně jsme si zazpívali volyňskou hymnu.

Dále už pokračoval volná zábava při hudbě a u příných stolů jídla, koláče a jiných dobrot. Obsluha byla vynikající. Sešlo se nás tentokrát 120 ze všech koutů republiky. Byli zde i někteří, kteří se nevědí celých těch 50 let. Hovořilo se, zpívalo, tancovalo, vzpomínalo a vzpomínalo.

Byla provedena i tradiční sbírka - tentokrát na pomník v Českém Malíně na Volyni. Všem dárčům vřele děkuje organizaci výboru. Děkujeme také všem účastníkům za hojnou účast. Paní Ollmanová a paní Berková za velmi pěkné přednesení básni a v první řadě jménem všech účastníků vřelý dík manželům Mácovým z Chebu za jejich iniciativu a sponzorování této akce.

Ludmila Sahulková

Náhody?

Zase přišel Zpravodaj. Po jeho přečtení zjistíte, že s přibývajícím lety se stále více vracíme do rodných míst, i když většinu života jsme prožili zde, v naší milované vsi, po níž jsme tolik toužili. Krajan Ilhavček vzpomíná na různé výročí, rýkající se našeho života v Volyni, vzpomínají i J. Hofman, M. Dědková a Václav Hudec. Já se chci s Vámi podělit o své zážitky, které jsem poťkal po padesáti letech Vřátin se ještě k loňskému zájezdu do Kupčicova. Vše již hezky popsal ve Zpravodaji krajan Tošer. Chci napsat, co potkalo mě a co se mi podarilo.

Člověk přemýšlí zvláštní vzrusení, když se po tálíka letech vrací do rodných míst. Rozliší se na všechny strany a s hrizou zjistíte, že je téměř vše jiné, změněné. Zde změněné boulnič k horskému. Lidé jsou ale přátelští a hned pozdváme, co je to "šéře ukrajinské serce". Jdu známou ulici a ke mně spěchá Ukrajinka, bývalá spoluačka Antonina Korneliuk. Tonicka, jak jsme jí říkali, již "dálky volá": "Venik, jak se hárne, šílo, ty zčelky!" Zve mě do chaty a ukazuje mi památník, do kterého jsem jí napsal čekání báseň. Je tam datum 14. 6. 1945. Je to přesně před padesátí lety. Tonicka je na hrád a já také, protože tam zjistíte pouze tři chatky.

Jištět jsme se s bratrem nestarší pořadné přítvát s paní Marou Kařkovicou, která nás očekávala s plnou parádou, a jí přijela rodina Holubových. Hlava rodiny, rodinu Kolu Holub je známý Ukrajec, který mi právě před šedesátí léty dal v kovelské nemocnici banán. Byl to první banán v mém životě. Jak jsem šťasten. Ze mu to mohu připomenout a znovu mu poděkovat. (A teď už se s nim nikdy nesedu, protože Kolia leže zemfel.)

Jelikož náš Kupčiz byl mnohonárodnostní, tak v Kovelu nás očekával Polák Zygmunt Skomorowski, pseudonym "Wilczur". Byl veli-

Pokud se krajané nechceti stát Kazachy, nezbylo jim než utéct

Milonice - Pokud Češi v Kazachstánu nechceti zapomenout na svou matěřštinu a stát se Kazachy, nezbylo jim než utéct ze země. Občanům Milonic na Lvěvskovu to v pátek 20. září na veřejném zasedání obecnost zastupitelstva připomněl jejich starosta Ladislav Gram. Milonice se sely, aby občané přivítali své nové společenství - Kazachy, kteří k nim v přiběhu září přesídlili z kazachského Aktribnicka Rodiny Nikolaje Bělina a MUDr. Josefa Chalupníka, mladší a starší Rambovskoy se už v Milonice stačili zabýdlet. Přesto se jim hrálo svoločo dojetím, když hledali slova dík za veškerou pomoc, je se jim od nových sousedů dostalo. Ti už nemají práva pomáhati při rekonstrukci místního zámečku, jehož majitel obješ nabídl krajanům v nouzi a šírali mezi sebou peníze na nákup nádobí, oděvy pro děti, nábytek a bytové doplňky, aby jejich společenství mělo něco do začátku. K nim vesměs přijeli jenom s tím nejnutnějším.

Sitace, která naše krajané z rodné země ve ročníku žíti vyznačte, je pro násince stále představitelná. Rambovskoy Světlana se před dvěma lety vracela z matěřské dovolené do práce. "Kazachsky neumíš? Máš smůlu," zabouchaly se před ní dveře. Čtyři roky po ukončení stavební průmyslovky rváno, než našel zaměstnání. Kolia Bělin, dlouho se v něm neobtěžoval být, kazachsky hovořil matku Ludmila, instrumentárka na operacním sále, oni po osmadvaceti leti neměla známou na postup. Když požádala o přisídlení k nám, přišla o práci. MUDr. Josefa Chalupníka, který třiatřicet let pracoval jako zástupce ředitele oblastní nemocnice, před jistým vyřazovkem zadržel odchod do důchodu. "Srdáží je, že se neobtěžoval být kazachsky hovořit," řekl. Mnozí z krajanů byli prý nuceni nechat na místě i své majetky bez nádeje na odškodnění. "Kazachy dobře vědí, že nás majetky -ískají po našem odjezdu zadarmo. Tak proč to platit? -smáli se nám do očí."

Podle dr. Chalupníka se dotaz kazachské ekonomiky, zřivrazování a úkolovité daty rozvyaly v SSSR v roce 1991. Nedostatek surovin, materiálu, uložhodná stávka horníků a v posledních dvou letech katastrofální neúroda zemí naprosto paralyzovaly. "V tuhé předložení země pátli lidé v kamnech ječmen. Na denním pořádku je uzavření dalších závodů. Těmž geometrickou řadou přibývá nezaměstnaných. V zemi se vřáždí, krade se na střež, je běžné, že zaměstnanci čekají na každý až několik měsíců. Ještě lno stačilo, aby si pacient do nemocnice přinesl jenom prádlo a lžky, nyní mu musí přibězni zajistit i siravu," shodli se dr. Chalupníka a Ludmila Bělinová.

Češi z Aktribnicka potvrzují pravdivost slov starosty Grama, že kdo se práce nebývá, příležitost náleže. Bez oblédu na své profese se naši krajané zavřeli do práce. Ještě rychleji než dospěli se s novým prostředím sžívají jejich děti. Dvouletý Štěpa

telem "samobrony" v Kupičově. Se Zygmuntem jsem byl v písemném styku. On nás také - své známé z dětských let - navštívil v našem novém domově. Velice si počínal na českých buchtičkách, které mu připomínaly dětský Váry velice vzácně za to, že mohl vidět Karlovu Byl v Prahu. Při hřešném posezení jsem mu vyprávěl příběh ukrajinského děláče Baban Hani a jeho otce.

Když jednou v roce 1944, asi v lednu, Poláci udělali "oblavu" na několik ukrajinských vesí, vtelem byl "Wilczur". Při této akci vyběhla z jednoho domu dívka Hania (spolužačka od 1. třídy). Vystrašená stříleba u mnohstvím ozbrojených lidí nevěděla kudy kam. V poslední chvíli zahlédla bývalého "kierownika". Zaujala a nespěšně začala volat: "Panie kierowniku, prosze pana nie strzelajcie mnie."

Hania i s věcmi položili na sněh a hlídali jí. Ale co se nestalo. Přišel tam partyzán, kterému banderovci vyvráždili celou rodinu, sehnaly nu nery a Haniu střelil. Měla štěstí, nebylo to smrtelné, ale jen lehcí zranění. Haniu to přišlo a tento příběh mi v roce 1945 vyprávěla. Zestálo to v srpnu a šlo to stále se znovu. Nezapomínám jsem na ten příběh ani v hloubi uranových dolů, jako restacek. Když jsem v roce 1994 našel Zygmunta a dozvěděl jsem se, že i Hania žije, tak už mě nic nemohlo zadržet, abych ty dva nedal dobrodramy. Podarilo se. Hania a Zygmunť si podali ruce, vypili nezbytný "keľiško". Ona jako "zakusku" nabídlá čerstvý med. Chudák, nic jiného neměla. Sedeli jsme, máčeli chlév v medu zopakovali "keľiško" a bylo nám při vzpomínkách na léta dávno minulé dobře.

Měli jsme v plánu jít jednou se s Hanio sejit. A nejen to. Plánovali jsme velkou schůzku bývalých kupičovských občanů - Čechů, Ukrajinců, Poláků, Židů i Rusů. Chtěli jsme si zavzpomínat, jaké to bylo krásné. Když jsem spolu žil aniž bychom se navzájem nikdy Zygmunť měl dělati nic naitj hrob svého otce, který padl jako důstojník 27WDP AK na Poláci v boji s Němci. Velice mu v tom pomáhal Ukrajinec Michaljo Kupčinský. Ten se velice zajímá o dějiny Kupičova, Volyně a jiné českého osídlení na rozvoj svého odvětví národního hospodářství. Loni nám slíbil pomoci při akci "Český hřbitov v Kupičově".

Bohužel, všechny plány se Zygmuntem jsou u konce. Zeměl cestou do lázni Kolobrzeg.

Býlo nám souzence přátel těch spolužáků a kamarádů. Ať to byli Židé, Ukrajinci, Poláci nebo Rusové, na nikoho nesmime zapomenout. Člověk, který přežije přítele, ponese odpovědnost navždy, a od té doby musí vždy mlčet i jeho jméno. To je vyzda a bříme přátel - obsahuje dlh vůči mrtvým.

Václav Kytl

Výstavy volyňských Čechů

Po druhé světové válce, po pádu nacismu, v roce 1945, jsem ještě jako voják našel armádě uspořádal v Rakovníku malou výstavku dokumentů z života volyňských Čechů. Ve výstavce skříní jednoho z větších obchodů bylo na panelech vystaveny výstřižky z novin, dokumentující život na Volyni, ukázky z literatury a grafické tvorby Volyňáků a jiné zajímavosti. O tom, že upoutala rakovnícké občany nebylo pochyb. Nebylo chvilu, aby před výtkami skříní si poněkud nestala hloučků děláček, kteří se vyznávali česky a přitáhli návštěvní jednotlivosti.

Druhá podobná a hlavně trochu větší výstavka byla především uspořádána v Podbatovce na Zatecku. Zde předevšim zaslouhá našich legionářů pana redaktora Fotitka a volyňského básníka Jitru Rebla. I ta vzbudila všeobecnou pozornost.

Minulý měsíc jsem pak navštívil obdennou výstavu v Brně, nazvanou Ostaž Čechů z Volyně. Našel jsem tam vystavenou řadu unikátních dokumentů a mnoho zajímavého. Za což zasluhuje poděkování a všichni, kteří se o tuto výstavu zasloužili, vílejí dít. Jen mne trochu zarmotovalo, že tam nebyla ani jediná zmínka o činnosti Volyňáků

v III. exilovém odboji, kde hráli nepominutelnou roli zejména pánič Jitř Hospíšil z USA, Jan Novák z Austrálie, Vladě Dufek a Bohumír Šimánek z Kanady a nakonec i já sám. Je to škoda, že nikdo z potařatelů na činnost Volyňáků v exilu nevzpomněl. Protože je možno bez nadsázky říci, že exilová tvorba českých Volyňáků nikdy neprestala burcovat a bojovat za svobodu rodné vlasti předků. Za její osvobození od ruder nadvlády. Dnes se o tuto tvorbu zajímálic nic, co by nedělo kati jejich české vlasti a novatřní publicisté a redaktři. Žel - ne v Brně.

Závěrem dovolte, abych vyslovil nádeje, že činnost volyňských Čechů na Rusi, po válece pak doma ve vlasti, i později v nedobrovolném exilu, bude ptece jen jednou souhnně zhodnocena, zdokumentována a uznána. Protože Volyňáci nikdy nezahledli nic, co by nedělo kati jejich české vlasti a co by na ně samé mohlo vrhnout stín. A ať již kdokoli ve světě, vždy zůstali oddanými Čechy. Narodil od mnohých "upravenú", kteří ihned po přichodu do exilu bleskově zahodili své češtiny, jako by zapomněli, odkud pocházejí.

Josef V. Toman-Tomaněk, New York City - USA

Jmenoval se Vasil

V míromárně pohutém historickém období od vypuknutí druhé světové války, která začala přepadením Polska fašisticko-nacistickým Německem 1. září 1939, se "u nás na Volyni" odehrálo nespočetné množství osobních lidských tragédií. Připojení západní Ukrajiny a tím i bývalé polské části Volyně k Sovětskému svazu způsobilo výrazné narušení společenských i mezilidských vztahů. Deportace polských občanů, účastníci polsko-sovětské války na Sibiř, následná kolektivizace a zemědělského, připravovaná hromadná deportace zámožnějších českých občanů do táborů nucených prací v gulagu - to vše vytvářelo atmosféru nedůvěry a strachu z budoucnosti.

A potom přišel dvacátý třetí červen 1941. Den, na který nikdo z nás, očitých svědků události, jež po něm následovalo, nemůže zapomenout.

Německá armáda obsadila Volyn během krátké doby a vlastní vojenské operace se provedly především nálety na město Luck a Rovno a na vojenské objekty.

Důsledky německé okupace však byly nepředstavitelně kruté a tragické. Jen heslovitě: vyhlazovací zajatečské tábory, ghetta a masové vyvrážování Židů, deportace na nucené práce do Německa, trestné výpravy okupační armády a nákladně vypalování obcí a vraždění jejich obyvatek, Český Malin a Michna Sergejevka, rádní ukrajinských nacionalistů - banderovců, partyzánské bojové akce, česká odbojová organizace Blanik a jiné.

České obce na Volyni byly v té době jako ostrůvky v rozbořeném moři. Útočiště v nich hledali Židé, Poláci, partyzáni a také sovětské váleční zajatci, jimž se podarilo z německého zajetí uprchnout. Nebylo jich mnoho a o to výmluvněji jsou jejich osudy.

V povídce naší volyňské autorky Marie Strýjové a její literární prvotiny Nad rovinnou je v narážce zaznamenán také začátek sovětsko-německé války. Povídka má název *Jestli dojde* a vypráví se v ní o raněm sovětském vojákově, jenžm autorčiní rodiče dali najít a ukázali mu cestu, kterým by měl jít, aby došel "ke svému přefš frontu".

Síl volyňské země - to jsou vzpomínky, které její volyňská Jitřa Zárécká-Sučá věnuje "předevšim volyňským Čechům a ostatním lidem dobré vůle, kterým život krajiny v cizině nebyl nikdy lhostejný". Je mezi nimi také vzpomínka nazvaná "Okamžiky života", v níž autorka uvádí příklady obtěvité a nezástí pomoci, kterou její matka poskytovala za války mnoha lidem. Po celou dobu okupace se v jejich rodné skryval uprchlý zajatec Vasilij Bondar, který se "aklimatoval a docela již mluvil česky, nosil civil a byl považován za členu rodiny".

Jako variacie na dané téma je i můj osobní příběh z té vzdálené doby.

Přijel se Vasil a pocházel z daleké Sibíře. Byl svým vrstevníkem, ale když se u nás v srpnu 1941 objevil, a prošel o chléb, byl na něj zvláště pozorný. Ve vzrušených zlytických uniformách, unavený vyluhý, s očima plnými nejistoty a jen s malou jiskřičkou nádeje sotva šel na nohu a čekal. Nebylo třeba poznat, odkud přichází. V zajatečném táboře v Lucku denně po stovkách umírali v dusletku tyranů, hladu a nemoci sovětskí vojáci. Nebylo mnohá těch, kterým se podařilo uniknout. Na první pohled bylo zřejmé, že je mu třeba účinné pomoci, že nestací dít mu najíst. To by mu spíše uskořídlo.

A tak se Vasil stal členem našeho týmu. Dva roky již u nás se doklady na cizí jméno, za složité situace a stálého nebezpečí. Vělmí jsme se sbližili a dobře jsme si rozuměli.

Když mu začalo hrozit bezprostřední nebezpečí smrti, tentokrát od banderovců, ukryl jsme ho u přítelkyně v Lucku, kde se dočkal příležitosti sovětské armády. Já jsem mělchím odešel do nářž československé vylučovací vojecké jednotky. Od té doby jsem o sobě nevěděli. V roce 1947 se vrátil z Volyně do vlasti i rodinní příslušníci našeho armádního sboru v SSSR. Přijeli také moji rodiče a k mé velké radosti mi přivezli všechny knihy z mé studentské knihovny. To bylo celé mé jmění. A také dopis od Vasilu z Lucka. I já jsem mu napísal, ale můj dopis se vrátil s poznámkou, že se adresát odstěhoval.

Čas plynul, léta ubíhala, život šel dál. Řadu let jsem věnoval práci ve Svazu Čechů z Volyně a v redakci jeho zájmového týdeníku *Věrná stráž*. A tak se stalo, že jsem se ke všem učitelstvím povolání a ke svým knihám vrátil až z mnohem později, než jsem si původně přál.

Psal se rok 1961. To jsem již učil ruský jazyk a literaturu na střední ekonomické škole v Rakovníku. Připravoval jsem se k tématu o Puškinovi a vzpomněl jsem si, že bych měl mít ve své "studentské" knihovně z Volyně věst z jeho díla. Našel jsem tu knihu a se zálibou jsem v ní zalistoval. Objevil jsem tam zasloužil list papíru, který mohl sloužit jako záložka. Energickým písmem bylo na něm napsáno: Altajský kraj, stanica Altajskaja, Korableva Matrena Stepanovna. Adresa Vasilovy matky! Aleštopň takto si jí chtějí přiblížit v těch nepředstavitelně těžkých válečných letech, když si u nás čel Puškinovo děje.

Události dostaly teď rychlý spád. Do téže zasáhly i mimorádné přírodní okolnosti. Jestliže předtím jsem napsal Vasilově matce dopis, v němž jsem jí vyličil historii našeho přátelství a žádal jsem jí, aby mi v Vasilovu podala zprávu, Matrena Stepanovna ale již nežila. Zemřela před patnácti lety a nikdo z rodinných příslušníků v uvedeném místě nebydlel. A přece dopis našel pravého adresátů téměř přímo. Jak se to stalo? Vasil se po válce přestěhoval do Semipalatinova v Kazachstánu, kde žila jeho starší sestra Anna. Založil si rodinu a věnoval se své práci. V době, kdy jsem psal dopis jeho matce, odedla Anna na návštěvu k příbuzným. Když se vracela, navštívila i matčin hrob na stanici Altajska a zašla si na kus pečič ke známým, u níž kdysi Matrena Korablevová bydlela. A právě v tu dobu přišel listonost a přinesl mi dopis adresovaný Vasilově matce. Přijala ho její dcera, Vasilova sestra Anna. Běh jsem hluboce dotkla, když jsem dostala od ní listu telegram, v němž porovzval příjem dopisu a vyznačoval její shodné s mými. Brzy nato přišla od něho obháňací zpráva a potom další a další. Přátelství si máji vždy do býti.

Mé přání navštívit po válce bývalý Sovětský svaz nyní podstatně zesílilo. Byla tu reálná perspektiva setkání s přítelem, s nímž jsme společně překonávali velmi nebezpečný úsek našeho života za mimorádných okolností

a s nímž mne pojily upřímné citové vztahy. Uskutečnití toto přání nebylo tehdy jednoduše. Bezzvony styk neexistoval a turistický ruch prostřednictvím cestovních kanceláří se teprve začínal rozvíjet. Zvláštní možností ve formě výherních zájezdových známek nabízel Svaz Československo-sovětského přátelství. Tato slosložitá známka čís. 41364 jsem v listopadu 1961 dostal od své tehdy a vyhrál jsem čtrnáctidenní zájezd do Moskvy, Leninogradu a Kyjeva.

Pozoruhodný byl i způsob, kterým moje tehdejší známku získala. Na návsi v Milostné pokalpa pana Čebíse, předsedu místní odbočky SCSP.

"Dobry den, pani Opatová," pozdravil pan Čebíš mými tehdy. "Nechechte si koupit los?" - dodal. Mínil tím onu výherní zájezdovou známku.

"To nechci," odvětila rezolutně pani Opatová. "Nikdy jsem na žádný los nic nevyhrála."

"Mám už poslední a stojí jenom jednu korunu," naléhal pan Čebíš.

"Ani tu korunu nemám", nedala se zlákat moje tehdejší.

"Ne nevěděl," pravil pan Čebíš. Dáte mi ji třeba zbra? - a vtulil př. Opatové onen "los".

Početně můj ho druhý den zaplatila, známku dala mně a slosování v Rakovníku se konalo do týdne.

Přál bych každému prožít takové pocity radostného vzrušení, jak jsem měl v tu chvíli, když jsem si ověřil, že můj "los" skutečně vyhrál.

S Tasilsem jsme se setkali v Moskvě, kam přiletěl ze Semipalatskna, na nejkřehkovější Gorkého třídě, kdy jsme to nejméně čekali. Poznal mě bezpečně v hustém davu chodců a zavolal: "Jaroslav!" Potom jsme setkání náležitě oslavili s celou skupinou účastníků tohoto zájezdu šťastných výherců.

Ani můj příběh s Vasilsem nebyl tak zcela ojevlivěl. Vyprávěla mi pani Marie Janatová od nás z Českého Boratína, se s "jejich zanjčením" Alenckem se po letech setkala na Volyni, kam ji pozval a mimopádně se ji věnoval.

U příležitosti padesátého přátého výročí přepadení Sovětského svazu hitlerovským Němckem si znovu uvědomujeme, jak tragicky tato válka zasáhla do osudů milionů lidí a jak málo bylo těch, kterým se podařilo zachránit život způsobem, o němž jsem vyprávěl.

Jaroslav Chudoba, Milostná

Naši jubilanti

Region Litoměřice

Ve 2. čtvrtletí a 2. pololetí letošního roku ostlavili a ostlav významná životní jubilea tito naši krajané: 80 let oslavil 5. B. Vladimír Hubáček z Mírejeovic. 80 let oslavil 17. 11. Emilie Kropšová z Horních Nezlu. 26. 11. Ludmila Kadlecová z Litoměřic, 12. 12. Ludmila Vanková ze Žitonic. 81 let oslavili: 3. 4. Libuše Cimerová z Čížkovic a 8. 6. Marie Uříčová z Tebulčic. 82 let oslavil: 5. 6. Marie Jenkovská z Lovosic, 27. 6. Karel Jelínek z Velenína, 1. 8. Marie Kozáková z Litoměřic a 26. 9. Antonín Boček z Budyně n. O. 83 let oslavil: 3. 12. Marie Chudobová z Ústěka. 84 let oslavili: 24. 7. Anna Pluscnková z Horních Nezlu a 1. 7. Emilie Křecová z Litoměřic. 85 let oslavili: 23. 10.

Důležitě upozornění! Jelikož se mnozí dotazy dárců na název a číslo konta Sdružení, rozhodli jsme se, že tento úkol budeme uvádět v každém čísle Zpravodaje. Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha. Číslo konta: 7054454-018/000. Dary můžete poslat i na adresu hospodářského Sdružení: Marie Nečasová, Svidnické 509, 181 00 Praha 8. Prosíme čtenáře, aby nás neupomínali o zveřejňování našich dáreků - dary můžete utvořit teprve po obdržení účtujícího dokladu! Krajané! Neposílejte v žádném případě penězů dary na adresu redaktorů! Díky za pochopení. Záležitosti týkající se evidence členů - změny adres, přihlášky nových členů - ukončení členství a veškeré dotazy toho se týkající zasílejte výhradně matřickými na adresu: Ing. Jiří Hofman, 140 00 Praha 4, Lounských 8, tel.: 42 65 44

Třiná Zpravodaj - Vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřeby svých členů. Za obsahovou náplň článků odpovídají jejich autoři. Vychází jako občanský. Šéfredaktor: Věra Latzelová Příspěvky nejsou honorovány, nevyžádané rukopisy se nevracejí. Příspěvky zasílejte do 3. každého měsíce na adresu: Věra Latzelová Slapská 1910/6, 100 00 Praha 10. Podávání novinových zásilek povoleno Česká pošta, s.p., odštěpným závodem Praha č.j. nov. 5400/95 ze dne 8. 8. 1995. Toto číslo vyšlo 28. října 1996.

Anna Bitrichová z Litoměřic a 29. 10. Dominika Bařková z Litoměřic. 87 let oslavila 8. 6. Slávěna Krupková z Litoměřic. 89 let oslavil: 1. 11. Karel Štěpánek ze Soběnic a 24. 11. Julie Hollovská z Litoměřic. 90 let oslavili: 25. 8. Marie Průšová ze Žitonic a 31. 10. Josef Hlušíka z Litoměřic. 91 let oslavil 25. 12. Libuše Baláková z Litoměřic.

Všem oslavencům srdečně blahopřeje za výbor litoměřického regionu

Josef Kozák, ved. regionu

Region Žatec

Dne 21. září oslavil své významné 75. narozeniny náš krajan Jaroslav Sochova ze Zatece - rodák z Českých Novin na Volyni. Je členem přípravného výboru našeho Sdružení od jeho založení a ochotně v něm pracuje. Všichni mu přejeme do dalších let všechno nejlepší, pevně zdraví, spokojenost a ještě mnoho sil do další práce.

Za region Marie Pánková a Kamila Ondrová

Region Karlovy Vary

Dne 10. 12. 1996 se dožije naše vážená krajkanka pani Franitiska Vavřučková-Nováčková z Horchova, bytem v K. Varcem svých povelžných 80 let. Do dalších let života hodně zdraví, spokojenosti a dobré pohody ji přeje celá její rodina.

Za krajany našeho regionu i za sebe upřímně gratuluje Věra Pelcová

Region Domažlice

4. 7. 96 se dožila 70 let Jiřina Martavová-Kostková z Moldavy bytem v Leslově. 15. 8. se dožil 75 let Vladimír Diviš ze Zikmundovy bytem v Polčicích. 15. 8. 96 se dožila 75 let Marie Vlasková z Olsňany byt. Choděm. 18. 8. se dožila 75 let Anna Řídková z Mostčic byt. Nřany. 20. 8. se dožil 60 let Jaroslav Žáček ze Sklně byt. v Melcově. 10. 9. se dožila 60 let Evžen Benešová z Račina byt. Poběžovic. 15. 9. se dožila 75 let Antonie Drbohalová-Kocková z Paľce byt. v Horšovském Týně. 22. 9. se dožil 80 let Václav Kovalčuk z Kopče byt. v Mezholesích. 1. 10. se dožil 75 let Antonín Španěna z Moskovčiny byt. v Domažlicích. 5. 10. se dožil 83 let Vladislav Krůbert z Ivančic byt. v Melcově. 15. 10. se dožila 70 let Marie Žúnová z Ivančic byt. v Širbech. 18. 10. se dožila 87 let Marie Lamačová z Lipin byt. Buková. 19. 10. se dožila 80 let Marie Kočová z Ižky byt. v Hostouřevě. 1. 11. se dožije 50 let Marie Šnebergerová z Buderáže byt. ve Škočicích. 6. 11. se dožije 75 let Emilie Hajznerová z Lipin byt. Ostromě. 4. 12. se dožije 70 let Anastazie Milerová z Kopče bytem v Mezholesích. 16. 12. se dožije 70 let Vladimír Skřivánek z Olsňany byt. v Pivoni.

A ještě 24. 10. se dožila 75 let Marie Nechvilová-Nováková z Moldavy byt. v Hostouřevě. 20. 11. se dožije 70 let Anna Vokáčová z Roz. Albou z Vitoldy byt. v Horšovském Týně. 25. 12. se dožije 75 let Břetislav Vokáč z Moldavy bytem v Horšovském Týně.

Všem jubilantům přeje štěstí a pevně zdraví do dalších let za region Břetislav Vokáč

Jaroslav Dvořák z Martinovy se v listopadu dožívá 86 let.

Blavěnější zdraví mu přeji dcera a zeť Macounová, vnučka Stáňa s manželzem a pravnučatka Martinka a Pepíček

NAŠE ŘADY OPUSTILI...

S listostí oznamujeme, že nás navždy opustili naši členové p. Václav Dostál nar. v Teremné byt. v Praze - zemřel 24. 9. r. t. a pan Vincenc Zarecký, nar. v Mlynově, byt. v Podbořanech, zemřel 28. září t. r.

Za region Praha Irena Malinská

Severomoravský region oznamuje, že zemřel náš krajan a člen pan Václav Krajan z Ostravy-Poruby, pocházel z Dombrovky na Ostravě. Dále dne 30. září zemřela př. Anna Mašková ve věku nedožitých 83 let ze Suchdolu n. O., pocházela z Ládkovy na Volyni. Čest její památce!

Pozostalým rodinám vyjadřujeme svou účast a upřímnou soustrast.

Za region:

Dr. Vladimír Samec a Václav Dubec

22. prosince tomu bude 10 let co zemřela moje maminka Anna Jeničková a 3. února 1997 co zemřel tatínek Václav Jeniček, válečný invalida, oba z Čelčovic pús. z Novokrajeva. Kdo jste je znali, vzpomeňte se mnou

Jiřina Sekretová, Žatec, dcera

Po dlouhé nemoci zemřel ve věku 72 let p. Antonín Šlišik z Klůčku, rodák z Kvasilova na Volyni, obdobjí, který byl v paradestní brigádě a zažil všechny útrapy výsadku po pobytání na Slovensku. Odešel dobrý člověk, obvykle funkcionář SCVP. Čest jeho památce! Upřímnou soustrast rodině za všechny přátele z Kvasilova z **Zateckého regionu** projevuje

Olga Kadavá

UPOZORNĚNÍ

Severomoravský region SCVP žádá své členy, aby nepožádali do 15. prosince 1996 zaplacení členské příspěvky.

Jaroslava Holá - hospodářka

DARY NA KONTO SDRUŽENÍ

v září 1996

Antonín Novotný, Staňkovic - 200 Kč. Václav Průša, Postoloprty - 200 Kč. Jiří Jelínek, Louny - 100 Kč. Rostislav Kaufman, Náchod - 100 Kč. Jaroslava Kantorová, Heřmánkovice - 300 Kč. Jaroslava Macounová, Sukorady - 100 Kč. Marie Žáková, Vrbeice - 300 Kč.

V čís. 7 uveřejněný dar p. J. Dedery opravujeme jako dar regionu **Mariánské Lázně** - 500 Kč, pouze předány p. Josefem Ledzerem. Další oprava se týká jména - p. Simon, Levonice měl být ve skutečnosti p. Simsa (dar 100 Kč).

Všem dárcům dík!

DARY pro region Karlovy Vary:

Josef Prokůpek - 100 Kč. Jaroslav Andrlé - 200 Kč a manželé Čechurovi - 100 Kč na rok 1997. Za region děkuje Věra Pelcová